

TAŞ BASKILI VE FANTAZİ BASKILI KARTPOSTALLAR (2)

Mert SANDALCI

Taş baskılı kartpostallara geçen sayıda kaldığımız yerden devam ediyoruz. Bu türün en alımlı kartpostalları, Fingerle Freudenbourg matbaasında 1397 yılında basılan, tamamı 20 adet olan ve Osmanlı'nın gerçek anlamda tek Grüss serisi sayılan, Max Fruchtermann tarafından hazırlanan serinin kartpostallarıdır.

Grüss dedik, onu da açıklayalım, taş baskılı ilk kartpostallar dünyada Almanlar tarafından basıldığı ve bu kartpostallarda Grüss Aus (... şehrinden selam) şeklinde bir ibare bulunduğu için bu yıllarda üretilen, genelde lake kağıt üzerine pastel renkler ve altın yıldız kullanılan kartpostallara bütün dünyada Grüss kartpostalları adı verilir. Bu tarife uyan seri halinde basılan tek kartpostal dizisi ise üzerinde Der saadet biladi selasi yadigarı ibaresi bulunan 20 kartpostallık Fruchtermann'a ait seridir. Çok ilginç ve nadir görüntüler, haritalar, muhtelif fotoğraf sanatçıları'nın çalışmaları bu kartlara resmedilmiştir. Ayrıca bu kartpostallar devrin büyük otelleri tarafından da tutulmuş, üzerine kendi isimlerini bastırtıkları özel kartpostallar da üretilmiştir. Örnek (1)

Bir diğer taş baskılı kartpostal serisi ise editörü henüz belli olmayan sarı, yeşil ve kırmızı renkli, bol miktarda altın yıldız kullanılan ve koleksiyonerlerce (Altın Yıldızlı) ismi verilen seridir. 15 değişik çeşidini tespit ettiğimiz bu kartpostallar üzerinde 1898 Kaizer'in seyahatine ait sürşarjlı olanlarına da tesadüf edilmiştir. Bu serinin 1897 yılında basıldığını tahmin etmekteyiz. Örnek (2)

Leipzig'de bir diğer matbaa, Mehner & Maas'da editör Otto Keil için 7 civarında tespit edebildiğimiz Grüss kartı basmıştır, Örnek (3)

İstanbul'lu editör R. Rosenberg'in de bu güne değin 8 adetini tespit edebildiğimiz Grüss kartpostalı mevcuttur. Örnek (4)

Gene Max Fruchtermann'a ait 20 kartpostallık suluboya resimler ihtiva eden taş baskılı ve koleksiyonerler tarafından oldukça beğenilen ve günümüzde bolca bulunan bir seri de 1898 yılında bastırılmıştır. Örnek (5)

Çok önemli bir seri de Deniz kabukları, Meyvalar ve çeşitli yapraklar ile süslü çok renkli ve goffre baskılı kartpostal serisidir. Bu kartpostallar Avrupa'nın çeşitli şehirleri için bastırılmış, İstanbul'da bu kartlarda 12766-12787 seri numaraları arasında yirmi bir, 12798-99 arasında iki, 13293-96 arasında dört, 13305-11 arasında yedi adet olmak üzere toplam 34 adet,

Resim-1

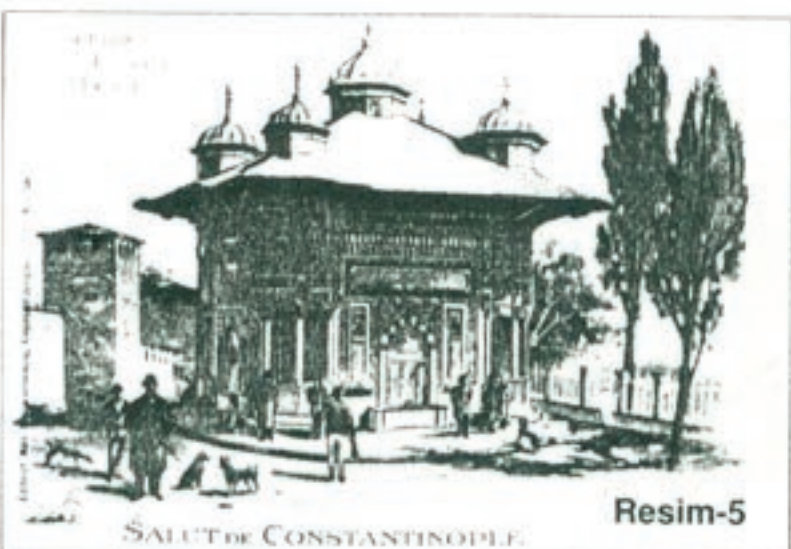
Resim-2

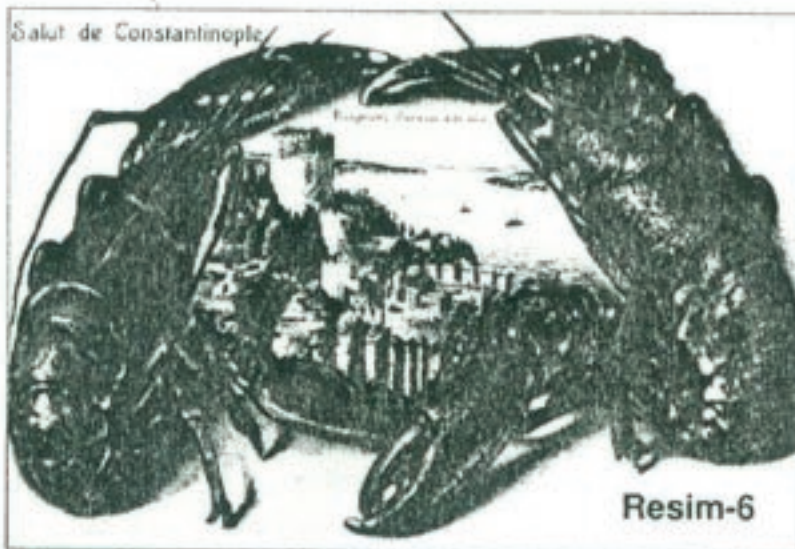
Resim-3

Resim-4

Resim-5

Resim-6

Resim-7

Resim-8

resmedilmiştir. 12782 Numara ise Bursa'ya ait bir kartpostalıdır. Böylelikle bizi ilgilendiren 35 adet bu tür kartpostalıdan söz edilebilir. Basım yılları 1910'dan sonra olup en geç taş baskılar olmaları bakımından da ilginç bir örnek teşkil etmektedirler. Örnek (6)

Taş baskılar için son olarak Otto Keil'in ışıklı kartpostalılarından söz etmek istiyorum. Bu ilginç kartpostalı çok özenle hazırlanmış, el emeği bir teknikle, arkalarından ışık verildiğinde nefis bir gece manzarası oluştururlar. Bu güne değin 4 değişik tipine rastlanmıştır. Örnek (7)

Bütün bunlardan başka bir çok Avrupalı editör, çeşitli şehirleri, tipleri, yaşam biçimlerini ve önemli olayları tanıtan seri kartlar basmışlar, bunlar içinde Osmanlı İmparatorluğu da bir çok kartpostalıda yerini almıştır. (Tahminen 100'e yakın kartpostal taş baskı ve fantazi olmak üzere tesadüf ettik) Burada Maraş'a ait ilginç bir örnek sunuyoruz. Örnek (8)

Şimdi ise kısaca Fantazi baskılardan söz edelim. Bu kartpostalı kabartma teknikleri, renkleri, ahşap karakterinde kağıtları, akerdeon şeklindeki açınımları ile çok ilginç kartpostalıdır. 150 civarında değişik kartpostalı birbirine karıştırmadan sınıflayabilmek için bir ön çalışma yapılmıştır. Ancak hemen bir noktayı da hatırlatalım, bu harika baskılara rağmen, resim nadirliği açısından kartpostalı oldukça zayıf kalırlar. Her halde döneminde de hayli pahalı olan bu kartpostalıların konularının daha genel olması, satılabilmesi açısından elzemdi.

Son olarak,

Bu konuda, daha detaylı bilgilenmek için derneğimize müracaat ediniz, sizlerle seve seve bilgisini paylaşacak ve sohbet edecek bendenizi bulunuz, bu takdirde biz dernek olarak yeni bir araştırmacı ve okur kazanmaktan çok mutlu olacağız. Bundan sonrası muhakkak görerek ve konuşarak olmalı...

Evet,

Arka sayfamıza baktınız, tahmin ediyorum nasıl bir mükemmellikten bahsettiğimizi anladınız. Bu eşsiz örnekler Sn. Yalçın Bicioğlu koleksiyonundan... Bu noktada Yalçın Bey'e sonsuz teşekkürler ederken, bir teşekkürde dergi yönetimine...

Bu güzellikleri karınca kararınca, şartlarını zorlayarak orjinal renklerinde bastıkları için...

Bir dahaki sayımızda Osmanlı kartpostalılarında fotoğraf devrinin başlamasını anlatacağız... Konumuz ağırlıkla ünlü fotoğrafçı Reummler-Jonas usta ve onun ilginç kartpostalı olacak... Kimin koleksiyonu mu? Tabii ki Reummler Jonas deyince üstad Hakan Akçaoğlu'na konuk oluyoruz...

Görüşmek üzere...

YALÇIN BİCİOĞLU koleksiyonundan